

Dit artikel is exclusief voor abonnees, maar we bieden het u gratis aan.

RECEENSIE NON-FICTIE

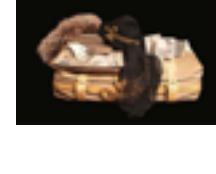
De wereld van eergisteren

Een bod op een koffer op een veiling in Amsterdam leidde Pauline Terreehorst onverwachts naar de recente geschiedenis van de Midden-Europese adel.

Peter Jacobs
Zaterdag 9 januari 2021 om 3:25 uur

Finstergrün in de Lungau, Oostenrijk. © Burg Finstergrün

PAULINE TERREEHORST
Het geheim van de Gucci-koffer. Hoe de adel uit Midden-Europa verdween
Prometheus, 294 blz., 22,50 € (e-boek 13,99 €)
★★★★☆

Het uitgangspunt van *Het geheim van de Gucci-koffer* is bijna zo spannend en sprookjesachtig als de titel klinkt. Pauline Terreehorst, in een vorig leven onder meer modejournalist bij *de Volkskrant*, deed in een avontuurlijke bui in 2004 bij Sotheby's in Amsterdam een bod op een *vintage* koffer van Gucci. Wist zij veel wat erin zat en wat er blijkbaar nog allemaal bij behoorde: allerhande kledingstukken en vooral albums met prentbriefkaarten. Terreehorst was meteen geïntrigeerd: wie was de afzender en wie was de geadresseerde? Een dochter en een moeder, zo bleek. Jarenlang deed ze onderzoek naar het levensverhaal van de eigenaar van de koffer. Uiteindelijk lukte het haar om met de snippets een consistent boeiend boek te schrijven.

Terreehorst ontdekte dat de ansichten puzzelstukjes waren van het leven van een vrouw die de 'verdwenen' adel van Midden-Europa in het begin van de vorige eeuw ten voeten uit typeert. Tegelijk was ze nu en dan in haar levenskeuzes ook een buitenbeentje. De documenten verwijzen naar een tijd van radicale omwentelingen, meer dan honderd jaar geleden, en naar de plaatsen waar ook schrijver Joseph Roth thuis was. De weg leidt ons in de eerste plaats naar Silezië, een naam die vandaag nog weinig associaties oproept, een streek die van de kaart is gedomd door de wereldoorlogen: ze werd verdeeld en opgeslokt door de omliggende landen. Een evenredig groot deel van het verhaal dat Terreehorst bovenspitte, speelt zich af in Oostenrijk, dat toen nog met Hongarije de Dubbelmonarchie vormde.

Ruïne

De koffer is van Margarethe (Margit), gravin Henckel von Donnersmarck (1871-1943), een telg van oude Duitse adel. Haar ondernemende familie is op de trein van de industriële revolutie gesprongen. Ze werden schatrijk met mijnbouw en hoogovens. Geld wordt in dit boek dan ook pas enkel op het einde een prangende kwestie.

Margit trouwt in 1900 – 'verdacht' oud voor een vrouw van haar status – met de merkelijke oudere Sándor, graaf Szapáry de Muraszombat Széchysegiet en Szapár, een lid van een vooraanstaande Hongaarse familie van militairen, maar duidelijk minder succesvol dan de Henckel von Donnersmarcks. Ze is bereid om zijn droom te delen. Hij wil in de Lungau, een streek die nu nog een uithoek in de Oostenrijkse bergen is, de ruïne - Finstergrün restaureren tot middeleeuwse burch – de romantiek van de naam 'schemergroen' verdoezelt het harde, lange en dure werk. Het wordt geen comfortabel jachthuis; hij wil het spartaans en net echt.

Margarethe en Sándor. © rr

Terreehorst zet dat verhaal mooi aan. Ze schrijft uitgebreid over het doen en laten van de adel in die dagen, over het niet te onderschatten belang van de jacht, over de bals, de buitenhuizen, de maitresses... – dat laatste levert haar een aantrekkelijke zijspiong op naar de courtesane Esther Lachman, beter bekend als La Païva, wier opulente paleis (*hôtel*) nog op de Champs-Élysées in Parijs staat. Het was een geschenk van haar minnaar Guido Henckel von Donnersmarck.

Sándor overlijdt al in 1904 en Margit wijdt zich voortaan als onafhankelijke vrouw volledig aan de opbouw en de inrichting van Finstergrün en, via oerkatholieke conservatieve kanalen, aan de liefdadigheid in de achtergebleven Lungau. Zij neemt de touwtjes van haar leven en haar omgeving in handen en maakt op het einde van de Eerste Wereldoorlog het verval en de verbrokkeling van het keizerrijk mee.

Göring

Echt bijzonder of prominent is haar rol daarin niet; ze is geen haantje-de-voorst. Gelukkig komt het toeval haar verhaal nog een handje helpen. De gastrol van Hermann Göring, buurman, nazibons van beroep en kunstroof op zijn uren, geeft het einde van dit boek extra pit. Zijn bemoeienissen verplichten Margit uiteindelijk om haar geliefde kasteel te verlaten en de eclectische inboedel te veilen voor hij er de hand op legt. Het leven van Margit moet het van zulke verrassende wendingen hebben om boeiend te blijven.

Een vol personage van vlees en bloed wordt de gravin dus niet, hoe hard Terreehorst ook haar best doet, maar dat doet weinig af aan de waarde van dit leesbare en lezenswaardige boek. Margit Szapár is en blijft een ideale kapstok. Ze springt uit de band, maar nooit echt ver: een feministe avant la lettre kun je haar niet noemen.

Margits wereld is intussen de wereld van eergisteren. Henckel von Donnersmarck kennen we nog alleen als de familienaam van de Oscarwinende filmregisseur van *Das Leben der Anderen*.

Verschenen op zaterdag 9 januari 2021

Facebook Twitter Email Print Link

LEES MEER OVER OF VOLG THEMA:

Boeken recensies +

PETER JACOBS
Peter Jacobs is redacteur letteren bij De Standaard.
Meer artikels van Peter Jacobs >

LEES MEER

- VANDAAG | **Daar in Gods eigen dorp**
- VANDAAG | **Migraine met Mahler**
- VANDAAG | **Het klimaat in verzen**
- VANDAAG | **De remythologisering van de wereld**
- VANDAAG | **Wij zijn een mengelmoes**

BINNENLAND

- Vandaag om 20:27 Stille mars voor Fourniret-slachtoffer Estelle Mouzin
- Vandaag om 18:12 Volkstoeloop rond Baraque Fraiture, Hoge Venen blijft gespa...
- Vandaag om 18:04 Coronatestdorp in Antwerpen beleeft drukke dag sinds open...
- Vandaag om 16:51 Coronablog | India wil 300 miljoen vaccinaties voor eind juli
- Vandaag om 16:02 Vaccinatiebarometer op komst
- Vandaag om 15:05 Brussel zet project rond stadstol verder, ook na njet van Mag...
- Vandaag om 12:00 Aantal coronabesmettingen stijgt fors in Brussel
- Vandaag om 11:55 Vlaams Belang en N-VA twisten rustig verder
- Vandaag om 09:26 Gentse schepen geveld door burn-out
- Vandaag om 08:23 Lagere netpensioenen, en niemand wist ervan
- Vandaag om 07:22 Foto Cartoon van de dag - januari 2021
- Vandaag om 07:00 Nederlanders kwamen hier niet massaal kerstshoppen
- Vandaag om 06:41 Rustige maar koude start van het weekend
- Vandaag om 06:30 Twee nieuwe gevallen met Britse variant in België
- Vandaag om 03:25 De dag dat de Republikeinen beseften dat Trump uitgespe...
- Gisteren om 22:18 Belgische niet ontblijft? Dan geen voveur
- Gisteren om 21:10 Belgische pater wordt enige aartsbisschop in Iran
- Gisteren om 20:48 Vlaamse vaccinatiecentra moeten op 15 februari klaar staan
- Gisteren om 20:46 Overlegcomité laat één versoepeling toe: rijtscholen mogen w...

BUITENLAND

- Vandaag om 20:27 Stille mars voor Fourniret-slachtoffer Estelle Mouzin
- Vandaag om 19:57 Video Live | 'Lessenaardief' en 'Q-sjamaan' opgepakt
- Vandaag om 15:43 Vermoedelijke brokstukken van vermist Indonesisch vliegtui...
- Vandaag om 13:52 Video Einde van @realDonaldTrump: een bloemlezing van...
- Vandaag om 11:35 Video Zwaarste sneeuwval in veertig jaar treft regio rond ...
- Vandaag om 11:00 Video Wat is Donald Trump nog zonder Twitter?
- Vandaag om 07:58 Foto Luchthaven van Madrid gesloten door hevige sneeuw
- Vandaag om 06:59 Twitter bant Donald Trump permanent
- Gisteren om 21:45 Het ultimatum van Pelosi: 'Als Trump nu niet opstapt, imp...

OPINIES

- Vandaag om 06:22 Ongehoord | 'Als Viktor iemand vermoordt, help ik de put gr...

SPORT

- Vandaag om 15:08 Westerlo versterkt zich met Zwitserse belofteninternational e...
- Vandaag om 15:04 Belgen kennen hun tegenstander in eerste ronde kwalificaties...
- Vandaag om 15:02 Sven Vandendriessche vindt nieuwe uitdaging bij Marokkaanse ...
- Vandaag om 14:51 Zlatan Ibrahimovic klaar voor rentree bij Milan
- Vandaag om 14:28 Kirsten Flipkens geeft update over treehouse na lelijke valpartii...
- Vandaag om 12:51 David Goffin stoomt door naar kwartfinales in Antalya
- Vandaag om 11:44 Amerikaanse skiër Tommy Ford komt zwaar ten val in reuze...
- Vandaag om 11:36 Renner Eduard Prades drie maanden out na ski-ongeval
- Vandaag om 11:07 'Hulk' Bryson DeChambeau slaat concurrenten met verstorm...
- Vandaag om 10:58 Kirsten Flipkens geeft forfait voor dubbelpatch na enkelbless...
- Vandaag om 10:48 Coronavirus gooit alweer roet in het eten van de koers: seizoe...
- Vandaag om 08:52 Doldwaze Atlético Madrid zet de NBA in vuur en vlam met kna...
- Vandaag om 08:12 Doldwaze Stephen Curry zet de NBA in vuur en vlam met kna...

ALLE ARTIKELS VAN DE LAATSTE 24 UUR >>

STANDAARD.BE

- Nieuws
- Krant
- Avond
- Archief
- Privacy voorkeuren beheren
- Audiokrانت

MIJN ACCOUNT

- Neem abonnement
- Beheer abonnement
- Registreer
- Beheer registratie

CONTACT

- Klantenservice
- Redactie
- Adverteren
- Solliciteren
- Bereikbaarheid

INFORMATIE

- Aanbod De Standaard
- Veelgestelde vragen
- Gebruiksvoorwaarden
- Privacy
- Cookiebeleid
- Charter online publicaties

VOLG ONS

- DS Nieuws
- DS Krant
- Facebook
- Twitter
- Instagram
- LinkedIn
- Nieuwsbrieven

MEER

- Standaard shop
- Jobs
- Freelance jobs
- Immo
- Overlijdens
- Auto's
- Gezondheid
- Kortingscodes

Lees de volledige krant
OPEN UW KRANT

De podcasts van De Standaard

Zwarte dag kan keerpunt zijn voor Republikeinen

Zwarte dag kan keerpunt zijn voor Republikeinen

Julian Assand, de gevallen held

Is Conner Rousseau gepolijst of gewoon gesloopt?